

VI STYRTE LANDET GODT!

Av tidl. ekspedisjonssjef i Næringsdepartementet, cand.jur. R. A. Nielsen

Merkelig nok har der aldri vært foretatt en samlet vurdering av NS-styrets fasit. De negative sider av NS virksomhet ble rikelig belyst under rettsoppgjøret og i historiebøkene. NS-medlemmene selv sto med ryggen mot muren, under presset av et ensrettet rettsapparat, tilbakevirkende lover og massemedia hvor bare de «rettenkende» fikk komme til orde. Det prinsipielle spørsmålet; HVORLEDES VILLE SITUASJONEN VÆRT I 1945 HVIS NS I K K E HADDE STYRT LANDET I DE FEM KRIGSÅRENE?, ble ikke tatt opp.

Quisling sa riktignok:

Vi har styrt dette landet i fem år, like lenge som Olav Trygvason, OG VI HAR GJORT DET GODT.

Men Quisling hadde ingen mulighet for å gi en omfattende begrunnelse. Helt isolert under rettssaken, uten kildemateriale og uten engang å ha sitt person-

lige arkiv til disposisjon, kunne hans ord bare fremtre som et postulat.

Meget har imidlertid endret seg i de 42 årene som siden har gått hen, og de positive trekkene ved styret under krigen trer etterhvert klarere frem. Statistiske opplysninger er blitt tilgjengelige og litteraturen beskjefligere

seg i stadig større grad med økonomien og befolkningens levesett i krigsårene.

Allikevel kom det som en ubehagelig påminnelse for mange da Quisling's ord om at vi styrte landet godt ble gjentatt på TV-skjermen og publisert i alle norske hjem i 1981. Det var som om musen, etter å ha vært leketøy for katten og stadig på defensiven, hadde gjort helomvending og bitt katten i nesen! Det første sjokket ble fulgt av forargelse: Å tillate NS-medlemmene å forsvare seg aksepterte man i yttringsfrihetens navn, men å si at NS reddet landet fra en verre skjebne — se det var «provokatorisk» og «gro-

tesk» for dem som fremdeles holdt på at hendingene under krigen skulle males enten skinnende hvitt eller bekende svart.

Når man reiser i Spania og Italia blir man forbauset over å finne mange minnesmerker over Franco og Mussolini. Skjønt historikerne fordømmer meget av det som foregikk under styret deres, kan ingen benekte at Italia og Spania gjorde store framskritt i henholdsvis før- og etterkrigstiden. Intet land er tjent med å spytte på sin fortid.

I Norge hadde vi ikke anledning til å gå igang med nye prosjekter — i et okkupert land og mens stormaktskrigen raste utenfor stuedøren. For oss var målet

først og fremst å bringe det norske folket gjennom krigens ragnarok og skape grunnlaget for et økonomiske fremstøt etter krigen. Dette målet nådde vi!

Befolkningens levesett under krigen

Det hersker ikke tvil om at vi led minst av de europeiske folk som ble direkte berørt av krigshandlingene.

Men ikke nok med det; i mange henseender var forholdene bedre i 1945 enn fem år tidligere. Mangelsykdommer merket man ikke, tross knappheten på matvarer. — Enklere kosthold, mindre hvetebrod og mere

(Forts. side 2)

BRITISKE ANSLAG MOT NORGE:

Hundrevis av liv og store materielle verdier gikk tapt

Av John Sand

I forordet til Trygve Nordangers bok «Lang kyst» skriver kommandørkaptein Ole Siem bl.a.: «Folk som var reddet fra krigsforliste skip på kysten fortalte, at det fra fly som senket skip, ble skutt på livbåtene hvori de redde befant seg. Det var slike begivenheter som gjorde at man fra vår side ved oppsetting av rutene måtte treffe disposisjoner for å «beskytte oss mot våre egne», som det ble sagt».

Listen over norske skip som ble senket av «vår store allierte» er altfor lang til at den kan gjengis i sin helhet. Jeg tar bare med de mest kjente skipene.

Hurtigrutene senkes

Passasjerskipet «Barøy» senket 12/9 1941 av britiske fly vest av Tranøy fyr. 77 nordmenn omkom.

Hurtigruteskipet «Irma» senket 13/2 1944 på Hustadvika av «norske» motortorpedobåter i britisk tjeneste. 61 norske omkom.

Hurtigruteskipet «Mira» senket 4/3 1941 ved Brettesnes av den britiske jager Bedouin. Britene ville også ha hurtigruteskipet «Finnmarken» og lokalbåten «Røst» ut på Vestfjorden og senke dem der. Men skipperen på «Finnmarken» nektet å gå fra kai i Svolvevær, og engelskmennene våget ikke å senke skipet med så mange øyenvitner til stede.

Hurtigruteskipet «Richard With» senket 13/9 1941 av britisk ubåt utenfor Rolvsøya. 96 norske omkom.

Hurtigruteskipet «Vesterålen» senket 17/10 1941 av britisk ubåt utenfor Nuvsfjorden, 60 norske omkom, blant dem en mor med tre barn.

Hurtigruteskipet «Sanct Svithun» senket 30/9 1943 av engelske fly ved Kvitsøy. Minst 43 norske omkom.

Lokalruteskipet «Vindafjord» senket 28/11 1941 av britiske fly utenfor Skudeneshavn. 32 norske omkom.

Også hurtigruteskipene «Lofoten» og «Kong Sverre» ble forsøkt senket av engelskmennene eller av «gode» nordmenn i britisk tjeneste.

Foruten ovennevnte fartøyer ble et stort antall lasteskip og fraktesteskip senket av engelske fly eller ubåter. Storparten av lasteskipene transporterte livsfornødenheter til den norske befolkning.

Tragedien «Riegel»

Den senkning som medførte det største tap av menneskeliv skjedde 27/11 1944. Da ble bergenske d/s «Riegel» senket mellom Rossøya og Tjøtta. Det var 2838 mann — de fleste russiske krigsfanger — ombord i «Riegel». Bare 268 ble reddet.

I «Lang kyst» forteller Nordanger flere rystende detaljer om

de britiske flyveres fremferd: «Folk i vannet ble beskyttet. Likeså folk som var nådd inn på land». Den norske båten «Korsnes» som befant seg i nærheten av «Riegel» ble også senket. «Når det gjelder «Korsnes» ble livbåt fra fartøyet tatt under ild, som tilsynelatende var rettet direkte mot livbåten. Tre av dem som var ombord der, ble drept» skriver Nordanger.

Etter senkningen av «Sanct Svithun» høsten 1943 sendte Hjemmefrontens ledelse (HL) et brev til den norske Stockholmslegasjon. I brevet heter det at HL har innhentet pålitelige opplysninger fra øyenvitner som viser at de tyske beretninger i pressen er riktige. Videre skriver HL: «Når de uheldige virkninger ikke er blitt større, kommer dette av at alle hjemme nekte å tro at engelskmennene kan ha oppført seg på en sådan måte». Og dette er sikkert en riktig konstatering av HL. For selv i dag finnes det utvilsomt jøssinger som vil nekte å tro at engelenne oppførte seg «på en sådan måte» som foran beskrevet.

Skodvin fortier

Og det var slett ikke bare på sjøen at nordmenn ble offer for «vår store alliertes» form for «krigføring». Men nøyaktig hvor mange nordmenn som omkom

ved anglo-amerikanske angrep på fastlands-Norge er uklart. Slikt har jo Skodvin & Co. omhyggelig fortiet. Men følgende er ihvertfall på det rene.

Isindoktoravhandling «Hjemmestyrkene I» beretter Sverre Kjeldstadli side 204 at allierte flyangrep mot Trondheim og Herøya kostet mange norske arbeidere livet. Side 206 omtaler Kjeldstadli at mer enn 20 nordmenn ble drept da allierte fly angrep Vemork og Rjukan, og side 208 skriver han; «mange mennesker mistet livet» da britiske fly angrep Fosnavåg og Vallø. I Morgenbladet for 13/10 1947 omtaler P. Munthe Kaas «de totalt hensiktsløse angrep på tomme oljetanker på Kjøbmannskjær få dager før frigjøringen. Også i disse tilfelle strøk det mange gode nordmenns liv med.» skriver Munthe Kaas. Den vel kjente motstandsmann Svein Blindheim nevner i en bokanmeldelse i «Dag og Tid»: «Sjølvs opplevde eg terroråttaket på ein norsk trikk i Oslo nyttårsåften 1944, då minst 70 norske ble drept».

Engelsk admiral ødelegger

Det er også uklart hvor omfattende skade som ble påført norsk eiendom av britene. Under den britiske operasjon «Claymore» hvor over 50 «gode» nordmenn var med ble bl.a. et kraftverk og 18 fiskean-

legg og sildoljefabrikker ødelagt og 4 mill. liter brenselolje som var reservert norske fiskere ble sprengt i luften. I sin erindringsbok fra London-tiden, bind II, forteller Johan Nygaardsvold side 88: «Den engelske admiralen lot kanadiske soldater slippe løs med å legge øde det som nordmenn møysommelig hadde bygd opp, ... verdier for millioner ble enten brent, sprengt i lufta eller ødelagt på annen måte» under raidet mot Svalbard i 1942. Overlege Johan Scharffenberg skrev om sabotasjen i okkupasjonstiden at han «fant den dels unyttig, dels endog forbrytersk, således ødeleggelsen av Per Kures fabrikk og Aulabrannen». Og i en annen artikkel i Morgenbladet 8/11 1947 skrev Scharffenberg: «Det ville blitt kaos om vi hadde hatt mange slike grupper opererende på egen hånd. Jeg finner det ganske tvilsomt om nytten av Osvald-gruppens arbeid oppveier ofrene av menneskeliv og materielle verdier.» Som mange vil huske ble gruppens leder Asbjørn Sunde, som var så «god» nordmann, idømt 8 års fengsel for spionasje for Sovjetunionen i 1950-årene.

I forannevnte bokanmeldelse stiller Svein Blindheim spørsmålet om «kven som hadde flest liv på samvitte, tyskarane eller britane». Jeg får si som politikerne: Dette er et godt spørsmål.

VI STYRTE LANDET GODT!

fisk medvirket til en alminnelig bedring i sunnhetstilstanden. Med redusert sukkerforbruk fulgte nedgang i tannsykdommene.

I sin bok «Hverdagsliv» (bind 5 i Aschehougs serie «Norge i krig») påpeker Guri Hjeltnes at det på mange måter var et fattig-Norge som gikk inn i krigen. Arbeidsløsheten dominerte, tvangsauksjonene var utallige. Med krigen fikk vi full sysselsetting, mange oppnådde fast arbeid for første gang i sitt liv. Selv om levestandarden i det store og hele ble redusert, fant der sted en sosial utjevning. Tidligere arbeidsløse fikk bra inntekter, fiskere, skogsarbeidere og småbrukere kom på byfolks nivå. Konkurstuede bønder klarte å betale gjelden sin og tilværelsen ble lettere for mange som før 1940 levet på skyggesiden.

Så langt Guri Hjeltnes. Hennes fremstilling bekrefteas av tørre tall:

Den engangsskatt på *formuesstigning* i tiden 1. januar 1940 til 9. september 1945 som ble utskrevet etter frigjøringen, innbragte ialt *485 millioner kroner*, et kjempebeløp når man tar i betraktning kronens verdi på dette tidspunkt.

Til sammenlikning kan nevnes at Finansdepartementet i juli 1945 betegnet et beløp på *281 millioner kroner* som «en grov sammensetning av de utgifter NS burde svare for». Man kan vel gå ut fra at oppstillingen langt fra var i NS' favør. — «En del poster som er tatt med kan diskuteres», innrømmet departementet.

Diskusjonen uteble imidlertid, for den «grove sammensetning» var så slett underbygget og inneholdt så mange feil og vilkårligheter at etterkrigsmyndighetene ikke maktet å erstatte den med et seriøst regnskap. Slik ble titusener av NS-folk fradømt store deler av sin formue uten at engang erstatningskravets størrelse ble bragt på det rene. Man minnes norsk strafferechts nestor, professor Skeies ord: «Aldri har vi hatt slik rettsløshet».

Men mest hårreisende er likevel at den norske stat oppbevarer en profitt på 485 millioner kroner som skatt på formuer oppkjøpt under NS-styret, samtidig som NS-medlemmene ble plyndret for et beløp nesten halvparten av det som staten tok inn i skatt!

Hvorledes kunne det ha gått?

Norge har i moderne tid aldri vært selvforsynt med matvarer og kraftfôr. Med okkupasjonen ble vi isolert fra våre vanlige kilder for import samtidig som vi

ble berøvet inntektene av handelsflåten.

I april 1940 tilsvarte beholdningene av korn, mel og sukker bare 9 måneders normalforbruk. Lagrene av importert kraftfôr ville ikke strekke til mere enn 3½ måned. Beholdningen kom til å slippe opp på mindre enn et år. — Vi sto overfor *hungersnødens* spøkelse.

Allikevel kan man si at *ingen* sultet i de fem krigsårene, slik det skjedde i andre land som ble rammet av krigen. Hvordan kan dette forklares?

Svaret er gitt i Stortingsmelding nr. 37 (1945/6) om Forsyningsdepartementets virksomhet under okkupasjonen:

«Når man ser på matvareimporten under krigen, må man si at den har vært ganske betydelig. Av størst betydning var importen av korn, sukker og fett samt salt. Importen av disse varer var helt nødvendig for å opprettholde folkeernæringen under krigen.»

Korn, sukker, fett og salt fikk vi fra Tyskland, sukker også fra Sverige og Danmark. — Skjønt Tyskland fikk fisk fra Norge, var likevel matvarehandelen langt i Norges favør, med et overskudd til fordel for oss på *760 millioner kilokalorier*.

Et slikt resultat ville være utenkelig uten energisk innsats fra et handlekraftig, norsk, styre og et velorganisert administrasjonsapparat som skaffet tilveie forsyningene og — fremfor alt — sørget for en rettferdig fordeling til overkommelige priser, uten hensyn til økonomisk og sosial posisjon.

Boet som London-regjeringen overtok etter frigjøringen

Seierherrene kom bokstavelig talt til duk og dekket bord. Administrasjonsapparatet hadde vært på norske hender under hele okkupasjonen, takket være NS. På tross av øket seddelømløp som følge av okkupasjonsmaktens store pengeforbruk, holdt NS-regjeringen inflasjonen stangen til gunst for de minst ressursrike deler av befolkningen. Her sto NS-myndighetene i sterk opposisjon til okkupasjonsmakten og en stor krets av norske «nasjonale» elementer, som slett ikke interesserte seg for priskontrollen.

— Hjemmefrontledelsen skrev i 1944 til London:

«Norske ervervsdrivende har uten skrupler utført ervervsmessig virksomhet for fienden i så stort omfang som de har maktet og beregnet seg veldige fortjenester på det. Når så norske myndigheter har prøvd å undersøke eller regulere deres forhold, søkte de hjelp hos tyskerne. Som «Deutschlandsfreunde» har

de i flere tilfeller fått hindret rettsforfølgning mot seg, eller har fått Wehrmacht til å stanse undersøkelsene «av militære hensyn». Undertiden har de også på forhånd fått tyske myndigheter til å godkjenne meningsløse prisberegninger, slik at de kunne avvise regulering fra norsk side.»

Personlig kan jeg helt og holdent og på grunnlag av egne erfaringer underskrive Hjemmefrontens redegjørelse. Men konklusjonen er: HVORLEDES VILLE LANDETS ØKONOMI VÆRT STILLET I 1945 HVIS ELEMENTER SOM DEM HJEMMEFRONTLEDEREN NEVNER HADDE HATT HÅND OM DET NORSKE ADMINISTRASJONSAPPARATET?

Den økonomiske stilling i stat og kommune

Da spørsmålet om omfanget av NS-medlemmenes erstatningsansvar kom opp i Høyesterett, presterte førstevoterende, dommer Stang, et av de mest kuriøse vota som har forekommet i rettens annaler. «Det er klart», sier han, uten nærmere begrunnelse i tall eller konkrete data, «at partiet for å fremme sine formål måtte bruke svære summer av statens og kommunens midler.» Videre tilføyet han: «Dertil kommer et stort forbruk av statens og kommunens midler som skyldtes korrupsjon og slett administrasjon.»

Det er å håpe at der aldri vil forekomme en liknende flåset bemerkning i landets Høyesterett!

Stortingsmelding nr. 9 (1945/6) gir et helt annet bilde av hvorledes administrasjonsapparatet fungerte under krigen. I tiden januar 1939 til 30. juni 1945 betalte kommunene nedlånegjelden med betydelige beløp samtidig som kontantbeholdningen ble vesentlig styrket. Meldingen konkluderer slik: «Det er soleis mange ting som må klårleggjast for ein kan få ei påliteleg oversikt over den økonomiske stoda i kommunane. Likevel kan det knapt vera tvil om at kommunane med den sterke kontantståda og med den reduserte låneskulda står godt rusta til å møte dei kapitalkrav som vil melda seg.»

Ikke et ord om slett administrasjon!

Og korrupsjon? Samtlige NS-medlemmer ble gransket ut og inn etter frigjøringen og svertet på alle mulige måter. Men hvorledes kan det ha seg at — meg bekjent — ikke ett eneste tilfelle av korrupsjon er tatt med i tiltalebeslutningen?

Svaret er enkelt nok: Korrupsjon eksisterte ikke. NS-folk i

administrasjonsapparatet — som ellers — utførte sine gjøremål med patriotisme og selvpoffrelse og sparte ved sin innsats, landet for det mangedobbelte av de 281 millioner som de i henhold til Finansdepartementets «grove sammensetning» skulle gjøres ansvarlig for.

Tautrekkingen med tyskerne

Fra øverst til nederst i statens og kommunenes administrasjon førte NS-myndighetene en stadig og utrettelig kamp for å sikre norske interesser vis-à-vis de tyske. — Ministrenes innsats i denne henseende ble også fremhevet av domstolene. Eidsivating Lagmannsrett ga i sin dom av 21.11.46 *minister Blehr* følgende attest:

«Tiltalte oppnådde under forhandlinger i Berlin i mars 1942 forholdsvis gunstige resultater med hensyn til landets korn- og fettforsyning. Likeledes oppnådde han fordeler med hensyn til handelen med pelsverk. Han påtalte skarpt og uten hensyn til person tilløp fra tyskernes side til «svarthandel». Han kritiserte prisutviklingen i samhandelen med Tyskland. Han gikk energisk og med godt resultat inn for å hindre at overtredelser av rasjoneringsbestemmelsene ble behandlet og pådømt av tyske domstoler. — Han motarbeidet også tyske krav om utlevering av kobber- og tinnbeholdninger.»

Det bør tilføyes at *minister Blehr* i 1942 satte igjennom at han fikk reise til Berlin for å føre direkte forhandlinger med Hitlers minister, statssekretær Backe. Dette resulterte i den såkalte «Blehr-Backe-overenskomsten» som sikret korn- og fettleveransene til Norge for resten av krigen. Slikt kaller lagmannsretten sursøtt «forholdsvis gunstige resultater», vel vitende om at direkte forhandlinger i Berlin ville vært utenkelige hvis Blehr ikke hadde vært medlem av NS.

Blehers motstander i Reichskommisariat, senator Otte (som var forretningsmann, ikke politiker) uttalte etter krigen:

«Mot disse uhyre vansker kjempet NS-ministrene innbitt for å avverge ulemper for befolkningen og oppnå fordeler. Dertil kom at Tyskland bare ville gi de nødvendige råstoffer og næringsmidler mot tilsvarende mot-

ytelser og en langsom avvikling av clearingssaldoen, som var i Tysklands favør. Når tross dette situasjonen ble mestret, slik som den ble . . . så er dette en veldig ytelse som no etter krigens slutt må tillegges særlig vekt, fordi det idag anerkjennes at Norge har lidd minst av alle krigførende land i Europa.»

Tilsvarende aksepterte Høyesterett i juni 1947 at *minister Fretheims* virksomhet som landbruksminister «har hatt positivt heldige virkninger for landets næringsliv.»

Hvilken landbruksminister før eller senere — kan rose seg av en slik offentlig attest?

Under Fretheim ble der produsert mer mat og mer ved til brensel enn noen gang og alt gikk utelukkende til befolkningens forbruk. Fretheim var til å begynne med ikke medlem av NS, men meldte seg inn da han så at dette var påkrevet for at tyskerne skulle ta hensyn til ham og holde fingrene fra fatet når det gjaldt landbrukets interesser.

Andre offentlige funksjonærer foretrakk å overlate sine stillinger til NS-medlemmer med den uttrykkelige begrunnelse at de uten medlemskapet ikke kunne håndheve befolkningens interesser overfor tyskerne.

I Høyesterett ble det likeledes fastslått at *minister Irgens'* holdning hadde vært medvirkende til (man *våget* ikke å si «avgjørende for») at den norske handelsflåten ikke ble prise-dømt av tyskerne. Irgens sikret også familiene til de sjøfolk som seilte under London-regjeringen og som ellers ville vært henvist til forsorgen. H.r. dommer Fougner sier i dommen av 1946:

«Overhodet tegner det omhandlede avsnitt i lagmannsrettens domsbegrunnelse bilde av en mann, som så langt fra å ha villet skade landsmenn, tvertimot villig har ytet bistand for å avbøte ulykker, som okkupasjonen og dens overgrep bragte over hans landsmenn, og for vis å vis okkupasjonsmakten å varetta landets og dets borgers økonomiske interesser.»

Denne omtale kan trygt anvendes på det store flertallet av NS-medlemmer som i offentlige stillinger under krigen ofret de beste år av sitt liv for land og folk.

R. A. Nielsen

Jeg ønsker alle kamerater som var på Elverum i 1941 i «Norges SS» et Godt Nytt År!

Hilsenen går også til min troppsfører O. L.

Alf S. Knutsen, 3920 Eidanger

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Redaksjonssekretær: MARNA MELSON PEDERSEN
 Redaktør: KÅRE HAUGERUD
 Forretningsfører: HARALD K. SCHAANNING

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
 Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
 mandag kl. 17-20, tirsdag kl. 11-14 og onsdag kl. 17-20.
 Telefon: (02) 19 06 71 - (Telefonsvarer).
 Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 130,- (i omslag kr. 150,-). Utlandet + kr. 10,-
 Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Abonnementet (10 nummer i året) løper til det oppgis skriftlig.
 Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a. pr.spalte/m. Minstepris kr. 50,-.
 Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.

HISTORISK REVISJON

Mens man tidligere ikke ville høre tale om at tiden var inne for en revisjon av seierherrenes historieskrivning, begynner man nå å diskutere i avisene hvilke grenser det bør settes for revisjonen.

Det ville være meget bekymringsfullt for mange om det skulle legges rene fakta til grunn for en ny historieskrivning. En viss moralisme bør i det minste kunne opprettholdes. Det bør være forskjell i bedømmelsen av oss og dem, synes fremdeles mange av dem som har gitt seg selv attest for nasjonal holdning.

Og hvis det moralske grunnlag for «rettsoppjøret» skulle falle bort — hva da? Ja, da kunne til og med det tenkes mulig, advares det, at vi kunne få en ny moralisme med motsatt fortegn. Så bekymringene er blitt store.

Var motstandsmannen og frontkjemperen like gode? Ja, moralsk sett var alle som var villige til å ofre livet for Norges skyld, like gode nordmenn. Men det må i sannhetens navn også sies at ikke ALLE de som idag kaller seg motstandfolk var like tapre under krigen som etterpå. Det var tross alt farligere å være frontkjemper enn å arrestere og forfølge «landssvikere».

Arnfinn Moland, ansatt ved hjemmefrontmuseet og avløntet av de særinteresser som opprettholder dette museet separat fra Forsvarsmuseet, er ute og luffer sine bekymringer i «Dagbladet».

Men det er vanskelig å være moralist når man ikke har moral nok til å kunne godta virkeligheten som den er. Det er ikke den seriøse historikers oppgave å forandre fakta i samsvar med særinteressenes «verdinormer». Men det vil unektelig være god moral å bringe sine verdinormer i samsvar med sannheten.

Poenget vedrørende «rettsoppjøret» er ikke at det var seierherrens justis, mener Moland, men hva slags justis. Vi er så enige, og har da beflittet oss på å vise hva slags justis dette har vært. At hederlige mennesker utenfor våre rekker også har stått frem, er vi meget glade og taknemlige for.

Moland's siste redningsplanke er at de fleste vil hevde at seierherren verdsatte rettsstatens spilleregler høyere enn taperen, og den slags resonnement forstår ikke vi i «Folk og Land». Å jo da, vi forstår nok at det kan være fristende å gripe til den slags argumenter, men særlig moralsk er det ikke. Sannheten er ikke en viteringssak.

Påstandene om at Nasjonal Samling gikk tyskerne til hånd når dette stred mot nasjonale interesser, er like falske. Vi sto på en nasjonal uriaspost til beste for HELE folket, også politiske motstandere. Norge var derfor det landet som kom best fra okkupasjonstiden. Måtte vi komme like godt fra freden.

TIL INO'S MEDLEMMER

Med dette nummer av avisen følger det en innbetalingsblankett til betaling av kontingent til INO for 1988. Kontingenten blir i år kr. 150,- pr. person. Sender dere gaver så vær så snille og skriv til hvilket formål gaven ønskes gitt.

Samtidig gjør vi oppmerksom på at «Folk og Land»s redaksjonssekretær kan treffes på tlf. 03 -77 08 13.

Dagbla' i slett lune

Intervjuet med tidligere stortings- og Milorg-mann Erland Asdahl der han krever oppreisning for de landssvikdømte, vakte den oppsikt i massemedia som stoffet hadde krav på. Flere aviser bragte det som hovedoppslag på førstesiden (bl.a. VG, Vårt Land, Dagen) og der til store artikler på innsidene. NRK var ikke taus.

Taus var heller ikke Dagbladet, men salongradikalernes hovedorgan sutret på lederplass pottesurt fordi andre aviser hadde fattet interesse for Asdahls oppsiktsvekkende uttalelser. Jeg har alltid hevdet at venstresadikalerne er noen store moralister. Dette er et karakteristisk eksempel. I stedet for å referere Asdahls uttalelser på en journalistisk renhårig måte, og så argumentere mot dem, beklager Dagbladet at han overhodet får komme til orde i avisene.

Det er i praksis Dagbladets oppfatning av ytringsfrihet! Det har hittil i etterkrigstiden vært holdningen i hele pressen her i landet. Nå er imidlertid etterkrigstiden også i Norge i ferd med å gå mot slutten. Folk begynner å bli lei av foringen med ensidige fraser om «gode» og «dårlige» nordmenn. Færre og færre tror at mennesker og oppfatninger i lengden kan inndeles på en så enfoldig måte. Men vi kommer ennå til å oppleve mange hatske utfall, fortlielser og mye feighet fra dem som fortsatt ser det som en oppgave å holde jøssingdyden intakt. Og de sitter med makten. At Asdahls uttalelser tas alvorlig, ser lederskribenten som uttrykk for at historieløsheten brer seg. Og så er det i dette tilfelle det stikk motsatte som skjer: vi er iferd med å få en avklarende, historisk avstand til den mest dramatiske periode i nyere, norsk historie. Også Dagbladets tidligere kulturredaktør, professor Hans Fredrik Dahl, bidrar endog i avisens egne spalter, med å avsløre flere av jøssingenes skinnhellige myter. Tenk at han til og med har fortalt Dagblad-leserne at det ikke finnes noen «Elverumsfullmakt» slik det står å lese i alle norske historiebøker og leksika fra etterkrigstiden.

Dagbladet klager også over at en motstandsleder som «Asdahl nå lar seg bruke» av gammelnazistene! Nesten fornøydelig når vi vet at Erland Asdahl nettopp er kjent for å ha markante, selvstendige meninger — og dessuten mot nok til å fremsette dem offentlig. Forresten må «gammelnazistene» helt være unnskyldt denne gang. Det var jeg som i egenskap av leder for INO's presstjeneste, foretok in-

tervjuet med Asdahl som satte det hele igang. På samme måte som Dagbladets redaktør er for ung til å være jøssing (*postjøsning* kan han selvfølgelig være), er også jeg for ung til å være «gammelnazist» (og nynazismen er altfor vulgær og naiv for å kunne tiltrekke meg). Jeg er også den siste til å gå inn for en «idyllisering» av okkupasjonstiden. Som barn vokste jeg opp i et område hvor hendelsene iblant var for sterke til det.

Derimot ser jeg flere gode grunner til å kjempe mot den idyllisering og banalisering av «frigjøringen» og etterkrigstiden som norsk presse med Dagbladet i spissen, har gjort seg skyldig i.

Og apropos historieløshet. Dagbladets lederskribent forteller at hans egen avis mente at krigen mellom Tyskland og Norge var slutt 10. juni 1940. Det fremgår av flere ledere og artikler i junidagene som fulgte. Men allerede i fredsrusen fem år senere, hadde avisen glemt det den selv hadde skrevet. Da het det seg at «landssvikerne» visste av Norge var i krig også etter at landet kapitulerte i 1940.

Men jeg skjønner avisens helomvending. Ellers hadde det ikke vært mulig å dømme NS-folk og frontkjemper for samarbeide med «fienden».

Dagbladet skal få flere grunner til å ergre seg. Asdahl er ikke den eneste «motstandsmannen» som nå nekter å være ukritisk klakør for jøssingenes nasjonale skinnhellighet. Hva med Lingeoffiseren og den tidligere Venstre-mann Svein Blindheim, for eksempel. Er kanskje også han blitt narret når han hevder at Norges krig med Tyskland sluttet 10. juni 1940 og at «Rettsoppjøret» i den form det fikk, var en meningsløshet?

Erland Asdahl

Vi tyskertøser

Jeg regner selvfølgelig ikke med at dette skal komme i avisen. Jeg kommer jo ikke inn på kinoen eller på idrettsplassen eller i bassengparken, og ikke kan jeg gå for å høre musikken i parken. Det ville da være rart om jeg skulle få lov å skrive i avisen, men jeg har jo ikke noe å forsømme med å sitte og skrive. Jeg har jo ikke noe annet å gjøre enn å vente på at jeg sammen med de andre fordervede individer skal få den straff jeg har gjort meg fortjent til.

Jeg er nå 21 år gammel, så kan De selv regne ut hvor gammel jeg var da tyskerne kom hit. *Som i så mange hus i Gjøvik, ble det også hos oss rekvirert rom til tyskerne*, og som så mange andre hadde vi adskillig omgang med dem, spanderte kaffe på dem og pratet med dem. Som så mange andre *ble jeg glad i en ung tysker*. Og som De forstår har jeg begått den store forbrytelse at jeg har vært glad i ham hele tiden siden. *Jeg har ikke*, som så mange andre *reddet meg over til hjemmefronten*. Selvfølgelig har jeg vært dum, og selvfølgelig er det rimelig at de som har vært lurere forlanger at det ikke blir vist noen overbærenhet mot slike som meg. Nå kan jeg sitte her og angre meg mens mine venninder fra 1940 marsjerer forbi med H.S.-bånd på armen og mine naboer får navnene sine i avisen som de sværeste hjemmefrontfolk i distriktet. Disse naboene har forresten alltid vært mere ansette folk enn oss. Mens vi i 1940 nøyde oss med å spandere kaffe på simple menige og underoffiserer, *kunne de holde flotte selskaper og pjolterlag for høyere offiserer*.

Men det var ikke dette jeg skulle skrive om. Når jeg snart skal hentes for å stå til rette for min forbrytelse, vil jeg be om at mine gamle venner blant HS-

(Forts. side 7)

QUISLINGS FORSVARSTALE

VIDKUN QUISLINGS
 FORSVARSTALE
 i lagmannsretten september 1945

PRAKTUTGAVEN:
 Pris kr. 300,- inkl. tre eks. av billigutgaven.

BILLIGUTGAVEN:
 Pris kr. 45,-.

Bestilles fra:
A/S HISTORISK FORLAG
 Enerhaugspl. 4
 Postboks 924 Sentrum
 0104 Oslo 1

Betalingen vedlegges som sjekk eller sendes til postgiro 5 15 46 38 eller bankgiro 6063.05.01248.

I britisk tjeneste

Av John Sand

Selv i den ensrettede Aftenposten - som fremdeles synes å være plaget av sitt Deutsche Zeitung-kompleks - kan det komme små drypp av sannhet. Her er et par eksempler:

A-Magasinet bragte 4. april 1985 en artikkel «Radiospioner» av Ola Hessvedt. Han skriver bl.a.:

«Bjørn Arnold Rørholt, i dag 65 år og pensjonert oberst, var en av de 30-40 anonyme radiospioner i Norge som ble dirigert av Secret Intelligence Service i London. Under samme kommando var like mange norske etterretnings spesialister i engelsk tjeneste i Norge. Tar man med de mange som hjalp dem i arbeidet, blir det en gruppe på mellom 200 og 250.»

Lenger ut i samme artikkel står det:

«De var jo betalte spioner for et annet land.»

Det som her fortelles er helt korrekt. Paul Hartmann (finansminister i Nygaardsvoldregjeringen) skriver i «Bak fronten» side 363 om andre britiske spioner at nordmenn som rapporterte direkte til konsul Nelson ved den britiske Stockholmligasjon fikk utbetalt ca. 80.000,- pr. måned i lønn for sin spionasje.

I Aftenposten (morgennr.) for 6. august i år forekommer et annet sannhets drypp. Her omtales David Howarths siste bok, og om forfatteren skriver Aftenposten:

«På vegne av det britiske (Forts. side 7)

SVERIGE-RAPPORT

Den 30. sept. 1987 skriver moderata NYA WÄRM-LANDERS TIDNINGEN på «Debatt/Kultur»-sidan følgende:

«Frihetsfacklan» heter en naziinfluerad tidning. I det seneste numret hyllas den avlidne krigsforbrytaren Rudolf Hess och landsförrädaren Vidkun Quisling.

Bakom den här märkliga tidningen står en man vid namn Sven A. Lundehäll. I redaktionsrutan kan man läsa: Ut kommer när så är nödvändigt.

Med andra ord, den borde aldrig komma ut!»

Men ödet vill annorlunda. Fr.o.m. i år har «Frihetsfacklan» (huvudorgan för Frisinnade Unions-Partiet) lyckats bli ett månadsorgan!

Fra skjebneområdet mellom slaver og germaner

Sonderbefehl

für die deutsche Bevölkerung der Stadt Bad Salzbrunn einschliesslich Ortsteil Sandberg.

Raut Befehl der Polnischen Regierung wird befohlen:

1. Am 14. Juli 1945 ab 6 bis 9 Uhr wird eine Umsiedlung der deutschen Bevölkerung stattfinden.
2. Die deutsche Bevölkerung wird in das Gebiet westlich des Flusses Neisse umgesiedelt.
3. Jeder Deutsche darf höchstens 20 kg Reisegepäck mitnehmen.
4. Kein Transport (Wagen, Ochsen, Pferde, Kühe usw.) wird erlaubt.
5. Das ganze lebendige und tote Inventar in unbeschädigtem Zustande bleibt als Eigentum der Polnischen Regierung.
6. Die letzte Umsiedlungsfrist läuft am 14. Juli 10 Uhr ab.
7. Nichtausführung des Befehls wird mit schärfsten Strafen verfolgt, einschliesslich Waffengebrauch.
8. Auch mit Waffengebrauch wird verhindert Sabotage u. Plünderung.
9. Sammelplatz an der Straße Bhf. Bad Salzbrunn-Adelsbacher Weg in einer Marschkolonne zu 4 Personen. Spitze der Kolonne 20 Meter vor der Ortschaft Adelsbach.
10. Diejenigen Deutschen, die im Besitz der Nichtevakuierungsbescheinigungen sind, dürfen die Wohnung mit ihren Angehörigen in der Zeit von 5 bis 14 Uhr nicht verlassen.
11. Alle Wohnungen in der Stadt müssen offen bleiben, die Wohnungs- und Hauschlüssel müssen nach außen gesteckt werden.

Bad Salzbrunn, 14. Juli 1945, 6 Uhr.

Abschnittskommandant

(-) Zinkowski
Oberstleutnant

Polakkenes nådelose utvisningsordre.

Den norske avdeling av germansk landtjeneste oppmarsjert på torvet i Dietfurt (Znin), de norske landtjenestedeltagernes «hovedstad».

Folkflytting og pogromer

Etter første verdenskrig fikk Polen tildelt store områder som hadde tilhørt det keiserlige Tyskland, deriblant altså det nevnte Wartheland. Det var ikke vanskelig å se hvor den tidligere grensen hadde gått, for der forandret byggeskikken seg fra noe klart vestlig til like tydelige østlige former. Denne utvidelsen av Polen medførte selvfølgelig at et stort antall tyskere ble boende innenfor de polske grenser. I mellomkrigstiden flyttet så den polske regjering et betydelig antall østpolakker til sine nye områder i vest for å polnifisere dem. Det var tydelig å se i form av forholdsvis nye landsbyer som alle var holdt i den samme standardiserte stil. Denne innflytting førte til sterke lokale konflikter. Tyskerne i området ble hundset og forfulgt, ikke minst etter at nasjonalsosialistene var kommet til makten i Tyskland. Det var særlig tilfelle de siste månedene før krigsutbruddet. Spesielt er redselsnatten i Bromberg (Bydgoszcz) ille beryktet. Polske bander gikk der fra hus til hus for å drepe tyskere. De norske landtjenestedeltagerne kom i forbindelse med mange som hadde mistet hele sin familie under disse og andre pogromer. Det må imidlertid i sannhetens navn sies at mange hederlige polakker gjorde hva de kunne for å hjelpe og skjule sine tyske venner.

«Negerregler» for polakker

Da tyskerne så hadde til-

bakeerobret disse områder i 1939, innførte de strenge regler for den polske befolkning i området. Hva man gjorde, var å innføre de bestemmelser man mente gjaldt for negrene i USA. På trikken var motorvognen reservert tyskere, mens polakken måtte nøye seg med tilhengeren. De beste restauranter og kinoer var reservert for tyskere. Polakken kunne bare gjøre innkjøp i forretningene på begrensede tider av dagen, og selv da kunne en tysker gå foran hele køen om hun eller han ville. Det ble også sagt at polske kvinner ikke fikk gifte seg før de var fylt 25 år, dette for å begrense det antall barn de fødte.

«Folketyskere»

Disse regler siktet imidlertid først og fremst på de innflyttede østpolakker. De polakker som tradisjonelt hørte til i området, kunne søke om status som «folketysskere», og det gjorde svært mange, selv om de var aldri så polske. Hvis f.eks. en selv, ens far eller bestefar hadde gjort tjeneste i den keiserlige hær under første verdenskrig — og det gjaldt jo de aller fleste av områdets opprinnelige befolkning — var saken i orden. Det som kunne være litt kjedelig, var at man den ene dag hadde med en hyggelig polakk å gjøre mens man den neste traff en snørhoven «folketyssker» med hakekors

på brystet uten at man ellers så noen forandring på vedkommende.

Utdrivelse av tyskere

Slik var altså forholdene under krigen. Men tro bare ikke at polakken ble noe snillere da de etterpå overtok. De fikk jo ikke bare de gamle keisertyske områder tilbake, men også en ny, diger bit av Tyskland (Øst-Preussen, deler av Pommern, Schlesien osv.). Resultatet er jo at bortimot halvparten av dagens Polen består av tidligere tyske områder, all den stund Sovjetunionen har forsynt seg av Øst-Polen. Og i de områder de overtok, kastet polakken tyskerne brutalt ut og stjal fra dem alt de eide og hadde. Et bevis på dette bringer vi i form av en polsk kunngjøring som er gjengitt i faksimile på denne siden. Kunngjøringen lyder:

Knallhard befalling

«SPESIALBEFALING til den tyske befolkning i byen Bad Salzbrunn, inklusive bydelen Sandberg.

Ifølge ordre fra den polske regjering blir befall:

1. 14. juli 1945 fra klokken 6 til 9 vil det finne sted en utflytting av den tyske befolkning.
2. Den tyske befolkning blir flyttet til området vest for elven Neisse.
3. Hver enkelt tysker får maksimalt ta med seg 20 kg bagasje.
4. Ingen transport (vogner, okser, kuer osv.) blir tillatt.
5. Hele det levende og døde inventar blir tilbake i uskadd tilstand som den polske regjeringens eiendom.
6. Den siste forflyttingsfrist utløper 14. juli klokken 10.
7. Å ikke følge befallingen blir strengt straffet, inklusive med våpenbruk.
8. Med våpenbruk blir også sabotasje og plyndring forhindret.
9. Samling på stasjonsgaten Bad Salzbrunn/Adelsbacherveien i marsjkolonne på 4. Spissen på kolonnen 20 meter før stedet Adelsbach.
10. De tyskere som har et ikkeevakueringsbevis, får med sin familie ikke forlate sine boliger mellom klokken 5 og 14.
11. Alle boliger i byen skal være åpne med leilighets- eller husnøkkelen satt i på utsiden.

Bad Salzbrunn, 14. juli 1945 klokken 6.

Avsnittskommandanten
Zinkowski
Oberstleutnant.»
(Forts. side 7)

REPLIKK TIL AARHEIM

i anledning hans «Replikk til en overlevende»
i nr. 8 av «Folk og Land».

Det var da et merkelig og uvederheftig og unødvendig innlegg Aarheim her kom med. I artikkelen skrevet av en «overlevende fra Division Wiking» (i nr. 6 og 7) blir det jo nettopp presisert hvor viktig det er å få dokumenter, skrevet og bevart mest mulig vedrørende de faktiske forhold før, under og etter krigen, og at vi som var med på den tapende side bør være hjelpelige med dette, mens vi ennå lever.

Aarheim anklager artikkelforfatteren for å ha skrevet at etterkommerne bør glemme og slette over at deres foreldre og besteforeldre var på den gale side under krigen, og videre kommenterer han: «En slik holdning er det samme som å godta seierherrenes overgrep både mot seg selv — og indirekte mot etterkommerne».

Faktum er at Aarheim her kommer med en fullstendig usann og oppdiktet påstand. Det sto intet i nevnte artikkel av en overlevende om at vi burde glemme eller slette over noe av det vi har gjennomgått.

Det som nok har falt Aarheim tungt for brystet, må ha vært avvisningen av hans forslag om «etterkommerforening». Og av hans forhåpninger om «omvurdering». I tillegg kom så følgende avsnitt som han må ha mislikt:

«Vi som var på parti med de tapende, gjør fortsatt rett i bare å erkjenne dette faktum og ikke mer enn nødvendig la oss henge ut til offentlig bespottelse. Det er da også dette våre etterkommerne vil være best tjent med.»

Det var uansett dette innslaget som fikk Aarheim til å påstå at artikkelen inneholdt en anmodning om at vi burde glemme. Og i tillegg tillater han seg å hevde, nærmest bespottende: «Personlig synes jeg det er merkelig at en «Wiking» vil

dø på sotteseng i dette kampspørsmål».

Til dette sleivsparket kan en Wiking'er gi følgende svar: Vi deltok aktivt den gang det gjaldt og har ikke, som så mange andre, følt behov for å drive krig etter krigens slutt. Vi har våre minner, en god samvittighet og et godt forhold til våre nærmeste — og samtidig ivrer vi for at det omsider må komme i gang en korrekt og mer sannferdig historieskrivning for etterslektens skyld. Derfor er vi da også taknemlige for den store og utrettelige innsats redaksjonen og medarbeiderne i «Folk og Land» har gjort opp gjennom årene. Og takken rettes i høy grad også til Aarheim for hans utmerkede artikler i avisene i den senere tid.

Men la det være klart. Vi fra Wiking trenger ingen belæring

(Forts. side 7)

Lang replikk til en replikk

Kjære deg, Idar!

Jeg hadde i mange år den samme innstillingen som deg med hensyn til «å glemme» eller fortie felles fortid. Jeg foraktet «landssvikere» — og spesielt foraktet jeg frontkjemper som «rodde i retten».

I årenes løp er jeg kommet på bedre tanker. Forleden ba jeg en frontkjemper om unnskyldning for den provoserende atferd jeg hadde vist overfor ham da han «rodde i retten».

Jeg var heldig — jeg hadde ingen foreldre og ingen hustru den gang jeg ble stilt for retten. Følgelig kunne jeg opptre arrogant, — ja sogar provoserende under «forhandlingene». Fra domsslutningen: «Bortsett fra tiltaltes unge alder finner retten ingen formildende omstendigheter. Retten har tatt hensyn til — i sterk skjerpene retning — at tiltalte er så vidt preget av den nazistiske mentalitet — at en

streng straff synes påkrevet.» Da jeg — etter protest — ble kastet ut fra Gulslogen tvangsarbeidsleir ifølge amnesti, nyttet ingen protest.

Som du kjenner til er et fengselsår 9 måneder. Jeg forlangte å få sitte ut den dommen på 4½ år jeg var dømt til. Jeg mente å ha rettslig krav på 5 eller 6 måneders ikke sonet arrest. Hvis du er nøyeregnende vil du se at dette ikke stemmer matematisk med tiden mai 1945 og mai 1949. Så enkel er forklaringen: Jeg satt i et halvt år i amerikansk krigsfangenskap, og det ble ikke regnet som varetekt. Jeg insisterte heller ikke på det.

Fra retten: Aktor: Hva synes De om Quislings demobiliseringsordre den 9. april? — Tiltalte: Det var en meget fornuftig og riktig handling som sparte Norge for unødige blodstyggetelser. Aktor forfulgte heldigvis ikke dialogen. Hva skulle jeg ha svart på at jeg to ganger meldte meg frivillig til fronttjeneste? Logisk sett er det meningsløst, men jeg hadde og har framdeles en følelse av at svaret mitt var riktig.

Mennesket er kanskje det eneste ulogiske vesen på kloden! Atter fra retten: Aktor: Hvem ønsket du skulle vinne krigen?

Tiltalte: EUROPA! Aktor: Hvem vant den da? Tiltalte: Kan det være noen tvil om det?

Men i mitt sluttinnlegg i retten løy jeg — og jeg var meg bevisst at jeg løy! Tiltalte: Jeg var nasjonalsosialist, — fra nå av er jeg bare sosialist.

Min nasjonalisme er imidlertid ramlet ned på et banalt nivå.

Jeg gleder meg når våre håndballjenter vinner, og jeg fryder meg når våre skijenter og løperjenter kommer først. Men jeg gremmes når nordmenn piper ut et godt utenlandsk lag.

Tilbake til replikken: Jeg har aldri lagt skjul på at jeg er

frontkjemper, men jeg briljerer heller ikke med det. Jeg har hustru, barn og barnebarn. Min hustru og mine barn kjenner fortiden. Mine barnebarn kjenner den foreløpig ikke! Dersom det er en belastning for dem, — har jeg da moralsk rett til å slenge det i dem?

Hvis de spør er svaret for meg: Selvfølgelig!

Jeg er ikke defaultist, — på ingen måte — men jeg får «Folk og Land» tilsendt i lukket konvolutt. Jeg er nemlig ikke lenger alene, — jeg har hustru og barnebarn å ta hensyn til.

For ordens skyld: I syv år var jeg formann i en sterk fagforening. Første gang jeg ble foreslått som kandidat opplyste jeg om at jeg hadde en rettskraftig dom som gikk ut på at jeg var landssviker. Det hjalp bare ikke. Jeg ble gjenvalgt år etter år og representerte sogar foreningen på landsmøtet ett år etter at jeg var gått over i annen virksomhet. Fagforeningen betalte min kontingent det åttende året.

«Å glemme og å tilgi er den edle madrianers hevn.»

Vi er ikke enig i det, men jeg har stor forståelse for «en overlevende fra Division Wiking».

V. V.

«Farmand» henger ut Falkberget

I «Farmand»s gullnummer 1987 gjengis noe Johan Falkberget skrev i «Svenska Dagbladet» i begynnelsen av 1950-årene. Hør bare:

«De fleste (NS-folk) viste seg å være nasjonens mest ubetydelige menn og kvinner, hvorav en stor prosent forbytere og straffanger.»

(Forts. side 7)

Redaktør Aarheim søker leilighet

(ANNONSE)

Idar Aarheim trenger neppre nærmere presentasjon for «Folk og Land»s lesere. Med sine artikler i Aftenposten, Morgenbladet og her i avisen, har han i avgjørende grad bidratt til å trekke seierherrenes hevnoppgjør frem i offentlighetens lys.

I høst har han etablert INO's presjetjeneste, og allerede oppnådd flere førstesideoppslag i avisene og innslag i NRK.

Han og samlever Aase Melby Block må kanskje snart forlate den leiligheten de trygt har bodd i de siste tolv år. De trenger nå å leie en umøblert eller delvis møblert leilighet for lengre tid, helst sentralt Oslo vest eller nord, men også andre gode tilbud har selvfølgelig interesse.

Det utelukkes ikke at deres plutselige bolig-problemer også har sammenheng med Aarheims sterke engasjement i «Landssvikkoppgjøret».

Seriøse henvendelser til

Redaktør Aarheim, postboks 5110 Majorstua, 0302 Oslo 3.

Eller til INO's telefon 19 06 71.

Alle henvendelser behandles konfidensielt.

MÅNEDENS PERNILLE:

Jeg regner med, og håper, at Erland Asdahl, da han modig og ridderlig tok til motmæle mot dogmene, hadde regnet med reaksjonene fra den hårde kjerne av de selvrettferdige. At ingen andre enn disse har kommet til orde i massemedia etterpå, kunne man vel anta. Pressesensuren her til lands opprettholdes fremdeles, så når det fra norsk hold tordnes mot pressesensur i andre land — for et par dager siden var det Chile som sto på dagsordenen, er dette rent hysk-

leri. Først når den er avskaffet her til lands, kan man i all anstendighets navn anklage andre.

Men midt oppe i all ståheien mot Erland Asdahl har media-orkestret fått en ny potpourri å fremføre: Variasjoner i dur og moll over AP's overvåking av kommunistene etter 1945. Dette er selsom musikk.

Så vidt jeg har forstått, men det er ikke alltid like lett å få tak i realitetene bak tåkeleggingen under krigen, og særlig etter 1945, påstår de selvrettferdige

at den norske eksilregjeringen i London var alliert med Sovjet etter den 22. juni 1941. Altså var den med på å understøtte og fremme kommunismen. Norske sjøfolk ble da også beordret til å sette livet på spill for å bringe krigsmateriell til Sovjet. Da er det heller ikke rart at frontkjemperne, hvis motivasjon ikke var å kjempe for Tyskland, men å kjempe mot Sovjet, måtte straffes hårdt.

Men mens man etter 8. mai 1945 var opptatt med dette, samt

med å forfølge alle medlemmer av NS, som primært også hadde fryktet kommunismens utbredelse, tar AP til med å overvåke tilhengerne av kommunismen i Norge. Dette var jo mennesker som hadde trukket konsekvensene av at Norge var alliert med Sovjet.

«Partiet (Norges Kommunistiske Parti) underordnet seg og opptrådte i ydmykende underdanighet overfor en av de verste despoter verdenshistorien kjenner, Josef Stalin.» Sitatet er hen-

tet fra en artikkel i «Arbeiderbladet» 9/11 1987 under overskriften «Hvorfor sloss vi?», som var skrevet av Reulf Steen.

Men hvis kommunistene med ett var blitt så livsfarlige, måtte jo konsekvensen ha vært den at fhv. frontkjemper og medlemmer av NS ikke var farlige. deres store feil var at de hadde tjuvstartet!

Og derfor måtte de diskvalifiseres!

Pernille

TJUVSTART

Med salongrifle fra et gammelt grantre

Av Idar Aarheim

Tidligere redaktør av «Sjøfarten» (Dagens Næringsliv) Terje Baalsrud er utvilsomt en av landets eldste jøssingkrigere. I alle fall en av de aller mest utholdende. 47 år, 5 måneder og 15 dager etter at kongeriket Norge kapitulerte med samtlige stridskrefter, fortsetter han i Aftenposten for 25. november 1987 kampen som om intet hadde hendt! Nå er det en kjent sak at Aftenposten for lengst har meddelt at høstens debatt om krigstiden og «Rettsoppjøret» er avsluttet. Drøssevis av innlegg er sendt i retur. Men Baalsrud er ikke bare en standhaftig kriger, men også en usedvanlig iherdig kverulant. Det må være forklaringen på at han som eneste etter mitt innlegg 4.11. «Total militær kapitulasjon», har klart å forsere debattspærren i Akersgaten. Men etter at Baalsrud med vold og makt hadde kommet seg igjennom, forsterker avisen spærren med nok en piggråd-bunt. Det heter: «Redaksjonen gjør herved uttrykkelig oppmerksom på at denne debatten nå er avsluttet.» Vi andre kan spare både skrivemaskin og porto.

Med en slik erklæring som brystvern mot alle angrep, kan Baalsrud fyre løs uten tanke på selv å søke dekning. Han ligner en veteran som har satt seg vel til rette med en rusten salongrifle i et gammelt grantre i trygg forvisning om at skarpskytterne ikke har lov til å rette våpen mot ham.

Men la oss først finne ut hva slags ammunisjon snikskytteren har å fare med og hvordan det står til med treffsikkerheten.

Hans hovedargument for at Norge ikke foretok en total kapitulasjon 10. juni 1940 er en leder i «Deutsche Zeitung in Norwegen» fra nettopp denne dato. Av lederen synes det å fremgå at Norge fortsatt delvis er i krig med Tyskland.

Ja, det er ikke særlig merkelig! Denne lederen kan senest være skrevet 9. juni (antagelig tidligere) og da hadde Norge ganske riktig ennå ikke kapitulert. Riktignok er det noen år siden Baalsrud tok avskjed som redaktør, men at han allerede har glemt hvordan den tekniske produksjonsprosess i en avis foregår, tyder på lettere nedsatt hukommelse.

Norge kapitulerte totalt militært den 10. juni 1940. Den som hevder noe annet må være ute i bihensikter. Det var bare den politiske kamp for Norges «selvstendige liv» som skulle videreføres fra London.

Men så vinglete og utilregnelig var denne norske London-regjering at den ganske sikkert helst både ville slutte fred og føre krig samtidig — særlig hvis dette kunne skje uten fare for regjeringsmedlemmenes egne liv og lemmer. Særlig modige var de som kjent ikke med en sutrende statsminister i spissen. Jeg skjønner godt at disse personer ville forsøke å pigge opp sin unnfalighet ved å heise splittflagget på et par farkoster i britisk patruljetjeneste langs den engelske kyst. Ingen tok notis av det.

Men internasjonal folkerett godtar beklageligvis ikke at et land både kapitulerer og fører krig på samme tid.

Baalsrud synes ikke at jeg bør uttale meg om disse ting fordi jeg er en generasjon yngre enn ham! Til hans bedrøvelse må jeg fortelle at jeg nettopp har vært i møte med historiestudenter som er adskillige årsklasser yngre enn meg, men de har ingen vansker med å gjennomskue London-regjeringens dobbeltspill i 1940 og jøssingenes ensidige hyllest av seg selv gjennom hele etterkrigstiden. For dem er Skodvin, Andenæs, Seyersted og Baalsrud meget gamle menn som allerede kan betraktes med kjølig, historisk interesse.

Jeg synes derfor at Baalsrud skal få sitte ifred i sitt morkne tre med sin rustne rifle. Det er dessuten løskrutt han skyter med lik gamle Ekdal på litteraturens aller mest kjente mørkeloft.

Forøvrig ønsker jeg alle gamle, stridbare jøssinger et ekstra langt liv med alle åndsevner i behold. Ønsket springer ikke ut av min overdrevne nestekjærlighet. Den fortjener de ikke fordi de var med på en skammelig urett mot mange tusen landsmenn og foretok en omfattende historieforskning for oss yngre gjennom hele etterkrigstiden.

Når jeg ønsker dem et langt liv, er det av ærlig og oppriktig skadefryd. Da kommer de nemlig til å oppleve at det glansbilde de har laget av seg selv og sine heltebedrifter vil bli revet i stykker av fordomsfrie forskere.

Det er mitt håp at dette langsomt kommer til å ergre dem til døde.

**«Folk og Land»
kjemper
rettferdighetens
sak.**

SVENSKE FRIVILLIGE I WAFFEN-SS

Lennart Westberg:

SVENSKA KRIGSFRI-
VILLIGA I TYSKA
WAFFEN-SS 1941-1945
Særtrykk av Kgl. Armé
museums årbok 1986

Forfatteren, Lennart Westberg, har gått grundig til verks for å skaffe seg kildemateriale for en nøytral og nøktern beskrivelse av den svenske innsatsen i Waffen-SS.

I de nærmeste etterkrigsårene måtte de overlevende soldater i Waffen-SS tåle adskillig av løgn og bakvaskelser. I de senere år har imidlertid synet på Waffen-SS endret seg i påfallende grad. I den forbindelse kan det være relevant å sitere fra forordet til Lennart Westbergs avhandling. Forordet er skrevet av redaktøren for Kgl. Armémuseets Årbok 1986 hvorfra siteres:

«Den moraliska domen över den nazistiska organisationen SS är och förblir hård och obehaglig. Men det kan i sammanhanget noteras att det existerade en betydande skillnad mellan olika kategorier inom SS: det gick en klar anständighetsgräns mellan å ena sidan koncentrationslägrens och utrotningsskommandos Allgemeine-SS och å andra sidan de renodlade militära feltavdelningarna tillhörande Waffen-SS, vilka kämpade vid fronterna sida vid sida med den reguljära tyska armén och därvid eftersträvade att upprätthålla den militära hederns etiska

grundregler. De svenskar det här er fråga om tillhörde alla den sistnämnda kategorien.»

Lennart Westberg har tatt opp et emne som for mange fortsatt synes å være kontroversielt og «våget», og han har kommet særdeles bra fra oppgaven.

Det deltok ca. 200 svensker i de forskjellige avdelinger av Waffen-SS, og av disse besøkte 20 mann Junkerschule Tölz i Bad Tölz, Ober-Bayern. Lennart Westberg oppgir følgende opptakskriterier til krigsskolen: dels tidligere avlagt nasjonal offiserseksamen, dels påviselige lederegenskaper som underbefal ved fronten eller forøvrig dokumentert taperhet.

At hele 20 mann av de 200 krigsfrivillige svenskene ble opptatt på skolen må være et vitnesbyrd om at deres soldat-kvaliteter har vært enestående.

Avhandlingen inneholder en rekke stridsberetninger fra kamphandlingene hvor svensker deltok, den siste fra sluttkampene om Berlin i mai 1945. Sammen med sine europeiske våpenbrødre deltok de svenske frivillige aktivt i noen av de hardeste og blodigste kamphandlingene på Østfronten. Norske frontkjemperer som har deltatt i de samme frontavsnittene vil utvilsomt ha stor interesse av særtrykket, og noen vil sikkert huske en del av de svenske frivillige som er nevnt eller avbildet her.

I følge Lennart Westberg tjenestegjorde ca. 400.000 tyskere, 300.000 folketyskere (fra f.eks. Rumænien-Ungarn) og til dette kom 250.000 utlendinger, 10.000 franskmenn, 25.000 hollendere, 7.000 nordmenn, 8.000 dansker, 1.500 finner, 8.000 belgiere, 200 svensker, 100 lichtensteinere, 700 sveitsere samt en håndfull islendinger, engelskmenn og luxemburgere i Waffen-SS.

Også store øst-europeiske kontingenter deltok i kampene mot Sovjet-Unionen bl.a. lettiske, estniske, galiziske, kroatisk og t.o.m. muslimske SS-avdelinger.

Lennart Westbergs avhandling kan anbefales til krigsskole- og befalelever, og til alle som ønsker bedre kunnskaper om de nordiske krigsfrivilliges innsats og deres beveggrunner for å slutte seg til Waffen-SS.

Med spenning kan man imøtese del II av Lennart Westbergs avhandling. Forfatteren ønsker kontakt med norske frivillige som kan ha bilder av, eller gi opplysninger om, de svenske frivillige. Adressen er: Lennart Westberg, Norrlidsgatan 15, S-852 50 Sundsvall. Tlf. 060-12 35 29.

Armémuseums årbok 1986 kan bestilles for S.kr. 50,- på postgiro 90 06 55-2 (Armémuseum Stockholm, box 14095, S-104 41 Stockholm).

R. H.

TANKEKORS

Historien om frontkjemperen som blev tildelt deltagermedalje for sin aktive innsats i dagene etter den 9. april 1940 har gjentyd i presse, TV og radio.

Medaljen henger neppe særlig høyt. Det er tilstrekkelig å ha deltatt minst 5 dager, og det er ingen forutsetning at man har kommet i direkte krigsinnsats. Medaljen blev tilsynelatende strødd ut nokså ukritisk i tiden etter 1945. Den er vel, som navnet sier en deltagermedalje.

En del av forhistorien synes å være at det for noen tid siden gikk rundt en oppfordring i norsk presse til alle som ikke hadde sikret seg medaljen for sin deltagelse om å melde seg, nu 45 år i ettertid. Det var intet forbehold om at «attest for nasjonal holdning» måtte fremlegges.

En frontkjemper, med påviselig meget aktiv innsats i kamphandlinger, gikk på limpinnen og ble påhengt medaljen av den

norske øverstkommanderende. Og dermed brøt «Den 3. Verdenskrig» løs.

Det er et tankekors at det var de som senere blev utsatt for seierherrens justis som i årene før krigen med størst kraft krevet at forsvaret måtte styrkes. De søkte også å dyktiggjøre seg selv best mulig for å kunne delta i landets forsvar. Derfor er det neppe tvil om at noen tusen av dem gjorde aktiv innsats mot tyskerne da invasjonen kom. De blev altså kvalifisert til å bære denne deltagermedalje.

På tre steder var innsatsen avgjørende for at ikke kongehus og regjering falt i tyskernes hender. Ved senkningen av Blücher, i trefningen på Midtskogen og ved nedkjempingen av den tyske fallskjermavdelingen ved Dombås. I alle tre tilfeller deltok folk som åpenbart ikke var tilstede, tildels i ledende posisjoner. Uten dem er det tvilsomt

om konge og regjering hadde fått delta i den videre utvikling.

Hvor mange av disse er i årenes løp blitt tildelt medaljen? Noen hundre er vel ikke usannsynlig. Svar får man bare ved å innkreve «attest for nasjonal holdning» fra alle som besidder medaljen. Da kan også en grundig avslutning gjennomføres i denne gravalvorlige sak.

Nu er den famøse medalje teurnert, krigsreporterne har trukket seg ut av buskene rundt våningshuset på Fåvang og freden er gjenopprettet.

Frontkjemperens hensikt var neppe å foranstalte en køpenikiade. Det måtte i så fall ha blitt med motsatt fortegn, i det kapteinen nærmest utgav seg for å være skomaker.

Vinstraiade ville kanhende være en brukbar betegnelse på dette særegne utvalg av komikk og norsk smålighet.

Harald Normann Sødal er død

Harald tok den lengste verneplikten som var tilgjengelig i 1935, nemlig 6 måneder i Gardn. Der tjenestegjorde han bl.a. sammen med Roy Rosland.

Senere tok han eksamen ved Befalsskolen for Inge-niørvåpenet i 1937. I 1938 begynte han på Den Kongelige Norske Krigsskole, og fikk avgangseksamen i 1940.

Han kjempet sammen med Krigsskolen mot tyskerne på Midtskogen og videre opp gjennom Østerdalen. Ble tvunget opp i fjellet og dro med 8 mann Birkebeinerløypa til Sjusjøen. Da var krigen i Syd-Norge tapt, og de brukte geværs menn rømt!

Fra høsten 1940 gjennomgikk han den første norske skole for arbeidstjeneste-offiserer på Gausdal Høyfjells-hotell. Han gikk sammen med en rekke «gode nordmenn». (Mange av dem fikk høye offisersgrader i den norsk-svensk-engelske arme!) i 1945.

Han tjenestegjorde som lærer ved Arbeidstjenestens troppsfjesskole på Elverum, og var Sveitfører i Arbeidstjenesten fram til høsten 1942. Da var Arbeidstjenesten utbygget, og han meldte seg til innsats på Østfronten. Etter ca ½ år ved Junkerschule Tölz, var han en stund i Kroatia, og kom før jul 1943 til Leningrad-Narvafronten.

Her fikk han bl.a. Jernkorset av 1. klasse for innsats mot kommunismen og senere i 1945 fem års tvangsarbeid av «gode nordmenn»!

Leve hans minne.

En venn

Et minne fra 8. april 1940

I april dagene 1940 ble jeg innkalt til tjeneste på Akershus, der jeg var ordonans i forsvarsdepartementet.

Jeg bodde hjemme og holdt meg selv med kost. Arbeidstiden var såvidt jeg husker fra 9-13. Den 8. april ble vi bedt om å være lenge på grunn av den spesielle situasjon. Vi som tjenestegjorde som ordonanser, hadde et venterom som vendte ut mot Kongensgt., slik at vi kunne se rett mot inngangen til Militære Samfund.

Etter en tid kom da kong Haakon, kronprins Olav, forsvarsminister Ljungberg, forskjellige offiserer og andre statsråder. Vår tanke var at nå skal

det holdes møte for å mobilisere. Jeg slo på en radio som sto på rommet og lyttet spent. Nå kommer vel mobiliseringsorden, tenkte vi, men intet skjedde.

Etter en tid fikk vi beskjed fra sersjanten. Alt i orden. Dere kan gå hjem.

Hvorfor ble det ikke mobilisert? Hva var det som foregikk på dette møtet? Det kunne da ikke bare være et hyggemøte så alvorlig som situasjonen var?

J. R.

Red.anm.:

Jo, det var nok desverre bare et hyggemøte. Akkurat så ansvarlig var de folkene.

Med de beste nyttårshilsener

«Du er en vandrør på livets vei,
men vet ikke hvor den vil føre deg.
Snart går det oppad, snart går det ned,
snart er du i kamp, snart er du i fred.
Men over deg våker en Fader-ånd,
som holder deg trygt i sin sterke hånd.

Katharina Aall Normann.»

Fra skjebneområdet . . .

(Forts. fra s. 4)

Legg merke til at kunngjøringen er tidsangitt til klokken 6 samme dag som evakueringen skal være avsluttet senest klokken 10.

Til ettertanke for dem som ivrer for fremmedkulturell innvandring: Når striden tar slike former mellom folk som står hverandre såvidt nær, hva da når forskjellen er uendelig mye større?

En som opplevde noe av det.

Replikk til Aarheim . . .

(Forts. fra s. 5)

om hvorledes vi bør forholde oss i den korte tid vi har igjen. Vi kommer ikke til å dø hverken i sotteseng eller i en gapestokk, til bespottelse av både oss selv og våre etterkommere.

Med vennlig hilsen

G. P.

I britisk tjeneste . . .

(Forts. fra s. 4)

etterrettingsvesen var han en av de ansvarlige som organiserte transporten av våpen, ammunisjon og motstandsfolk fra Shetland til Norge under krigen.»

De som vil vite mere om den såkalte Nordsjø-trafikken kan lese «Kystens partisaner» og «Natt på norskekysten» av Arnfinn Haga. De vil her finne mange detaljer om norske agenter i britisk tjeneste. Men de som venter å finne noe om Skodvins og Andenæs' «fortsettelseskrig» vil bli skuffet.

John Sand,

8643 Bjerkå,

1. november 1987

Vi tyskertøser . . .

(Forts. fra s. 3)

guttene blir spart for jobben. De kunne kanskje komme til å tenke på at de i 1940 stadig satt sammen med tyskeren min på Fønix for at han skulle bestille øl for dem, og at de senere så ofte har fått sigaretter av tyskerne. Det kunne kanskje være litt flaut for dem, — hvis de ikke har glemt det da.

Tyskertøs

«Samhold-Velgeren»

6/7 1945

«Farmand» . . .

(Forts. fra s. 1)

En ting er at Falkberget på den tid var like misledet av seierherrenes propaganda som de fleste andre. Noe helt annet er at «Farmand» nå henger ham ut etter at all forskning er kommet til at det forholdt seg omtrent motsatt av hva Falkberget dengang skrev.

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

Serien: «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

... eks. Odd Melsom: **På nasjonal uriaspost** kr. 50,-
 ... » Odd Melsom: **NS og fagorganisasjonen** .. kr. 50,-
 ... » Odd Melsom: **Fra kirke- og kulturkampen** kr. 50,-
 ... » Einar Syvertsen: **Også dette bør være sagt** kr. 50,-
 ... » ALLE 4 BIND: kr. 150,-

... » A. I. Bru: **Professor på ville veier** kr. 50,-
 ... » A. I. Bru: **Her er London** kr. 60,-
 ... » Adolf Hoel: **Universitetet under okkupasjonen** kr. 25,-
 ... » Walter Fyrst: **Min sti. NS blir til, o.m.a.** kr. 95,-
 ... » Finn Kjelstrup: **Den norske kapitulasjon** .. kr. 20,-
 ... » Per Lie: **Sannheten om Telavåg-affæren 1942** kr. 15,-
 ... » Sigurd Myting: **Politisk dømt** kr. 35,-
 ... » Kai Normann: **Diktene Laurbærkransen** ... kr. 20,-
 ... » Sundra Sand: **Vidkun Quisling's siste dager** kr. 10,-
 ... » Arne Tellefsen: **Når forsvaret forfaller** kr. 25,-

G A V E B Ø K E R for venner i utlandet:

... eks. Roald Astrup Nielsen:
 The «**SOLBRIS**» **escapade** (Engelsk) ... kr. 80,-
 ... » **La Fuga del «SOLBRIS»** (Spansk) kr. 80,-
 ... » **H. Franklin Knudsen: I was Quisling's Secretary** kr. 55,-

«OPPGJØRET» **BEDØMMES:**

... eks. Institutet för Offentlig och Internationell Rätt:
 Den **norska rättsuppjörelsen** kr. 50,-
 ... » Forbundet: **Gi oss rettsstaten tilbake** kr. 5,-
 ... » Forbundet: **§ 104. Mere lys over rettsoppgjøret** kr. 10,-
 ... » Pastor A. E. Hedem: **Quo vadis Norvegia** . kr. 30,-
 ... » Ralph Hewins: **Quisling – profet uten ære** . kr. 60,-
 ... » H.r.advokat Albert Wiesener: **ASTRID D.D.D.** kr. 100,-
 ... » Gary Allen: **Ingen tør kalle det en sammen-
 svergelse.** (Hvem trekker i trådene?) kr. 50,-

NYHETER:

... eks. Roald A. Nielsen: «**Solbris Oho!**» kr. 100,-
 ... » Torstein Gunnarson: **Sannheten om
 Kirsten Flagstad** kr. 150,-
 ... » H.r.advokat Albert Wiesener: **Lys over
 landssvikoppgjøret** kr. 145,-
 ... » Jørgen Sehested: **Broholmøtet** kr. 75,-

FRONTKJEMPERNE:

NYHETER:

... eks. Tore Dyrhaug: **KIMÆRE** kr. 50,-
 ... » Harly Foged: **Danske landsknægte,
 SS-soldat** kr. 90,-

... eks. Ben Esper: **Tsjerkassy. Ambulansekjører
 på østfronten** kr. 100,-
 ... » Hans Werner Neulen: **An Deutsher Seite**
 Fremragende om norske o.a. frivillige på
 tysk side i Waffen-SS og Wehrmacht kr. 175,-
 ... » R. Schulze-Kossens: **Militärischer Führernach-
 wuchs der Waffen-SS. Die Junkerschulen** kr. 210,-
 ... » Sigurd Senje: **Glemt soldat** kr. 100,-
 ... » **Gebirgsjäger im Bild** kr. 210,-
 ... » **Panzergrenadiere der Panzerdivision**
Wiking im Bild kr. 210,-
 ... » **Europäische Freiwillige im Bild** kr. 210,-

Legg til kr 15,- for forsendelse ved forskuddsbetaling til:

Postgiro 5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248 eller ved sjekk, i kontanter eller frimerker. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. som betales slik:

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

Harald Normann Sødal er død

Harald tok den lengste verneplikten som var tilgjengelig i 1935, nemlig 6 måneder i Garden. Der tjenestegjorde han bl.a. sammen med Roy Rosland.

Senere tok han eksamen ved Befalsskolen for Ingeniørvåpenet i 1937. I 1938 begynte han på Den Kongelige Norske Krigsskole, og fikk avgangseksamen i 1940.

Han kjempet sammen med Krigsskolen mot tyskerne på Midtskogen og videre opp gjennom Østerdalen. Ble tvunget opp i fjellet og dro med 8 mann Birkebeinerløypa til Sjusjøen. Da var krigen i Syd-Norge tapt, og de brukte geværs menn rømt!

Fra høsten 1940 gjennomgikk han den første norske skole for arbeidstjeneste-offiserer på Gausdal Høyfjellshotell. Han gikk sammen med en rekke «gode nordmenn». (Mange av dem fikk høye offisersgrader i den norsk-svensk-engelske arme!) i 1945.

Han tjenestegjorde som lærer ved Arbeidstjenestens troppsfjesskole på Elverum, og var Sveitfører i Arbeidstjenesten fram til høsten 1942. Da var Arbeidstjenesten utbygget, og han meldte seg til innsats på Østfronten. Etter ca ½ år ved Junkerschule Tölz, var han en stund i Kroatia, og kom før jul 1943 til Leningrad-Narvafronten.

Her fikk han bl.a. Jernkorset av 1. klasse for innsats mot kommunismen og senere i 1945 fem års tvangsarbeid av «gode nordmenn»!

Leve hans minne.

En venn

Et minne fra 8. april 1940

I april dagene 1940 ble jeg innkalt til tjeneste på Akershus, der jeg var ordonans i forsvarsdepartementet.

Jeg bodde hjemme og holdt meg selv med kost. Arbeidstiden var såvidt jeg husker fra 9-13. Den 8. april ble vi bedt om å være lenge på grunn av den spesielle situasjon. Vi som tjenestegjorde som ordonanser, hadde et venterom som vendte ut mot Kongensgt., slik at vi kunne se rett mot inngangen til Militære Samfund.

Etter en tid kom da kong Haakon, kronprins Olav, forsvarsminister Ljungberg, forskjellige offiserer og andre statsråder. Vår tanke var at nå skal

det holdes møte for å mobilisere. Jeg slo på en radio som sto på rommet og lyttet spent. Nå kommer vel mobiliseringsorden, tenkte vi, men intet skjedde.

Etter en tid fikk vi beskjed fra sersjanten. Alt i orden. Dere kan gå hjem.

Hvorfor ble det ikke mobilisert? Hva var det som foregikk på dette møtet? Det kunne da ikke bare være et hyggemøte så alvorlig som situasjonen var?

J. R.

Red.anm.:

Jo, det var nok desverre bare et hyggemøte. Akkurat så ansvarlig var de folkene.

Med de beste nyttårshilsener

«Du er en vandrer på livets vei,
men vet ikke hvor den vil føre deg.
Snart går det oppad, snart går det ned,
snart er du i kamp, snart er du i fred.
Men over deg våker en Fader-ånd,
som holder deg trygt i sin sterke hånd.

Katharina Aall Normann.»

Fra skjebneområdet ...

(Forts. fra s. 4)

Legg merke til at kunngjøringen er tidsangitt til klokken 6 samme dag som evakueringen skal være avsluttet senest klokken 10.

Til ettertanke for dem som ivrer for fremmedkulturell innvandring: Når striden tar slike former mellom folk som står hverandre såvidt nær, hva da når forskjellen er uendelig mye større?

En som opplevde noe av det.

Replikk til Aarheim ...

(Forts. fra s. 5)

om hvorledes vi bør forholde oss i den korte tid vi har igjen. Vi kommer ikke til å dø hverken i sotteseng eller i en gapestokk, til bespottelse av både oss selv og våre etterkommere.

Med vennlig hilsen

G. P.

I britisk tjeneste ...

(Forts. fra s. 4)

etterrettingsvesen var han en av de ansvarlige som organiserte transporten av våpen, ammunisjon og motstandsfolk fra Shetland til Norge under krigen.»

De som vil vite mere om den såkalte Nordsjø-trafikken kan lese «Kystens partisaner» og «Natt på norskekysten» av Arnfinn Haga. De vil her finne mange detaljer om norske agenter i britisk tjeneste. Men de som venter å finne noe om Skodvins og Andenæs' «fortsettelseskrig» vil bli skuffet.

John Sand,

8643 Bjerka,

1. november 1987

Vi tyskertøser ...

(Forts. fra s. 3)

guttene blir spart for jobben. De kunne kanskje komme til å tenke på at de i 1940 stadig satt sammen med tyskeren min på Fønix for at han skulle bestille øl for dem, og at de senere så ofte har fått sigaretter av tyskerne. Det kunne kanskje være litt flaut for dem, — hvis de ikke har glemt det da.

Tyskertøs

«Samhold-Velgeren»

6/7 1945

«Farmand» ...

(Forts. fra s. 1)

En ting er at Falkberget på den tid var like misledet av seierherrenes propaganda som de fleste andre. Noe helt annet er at «Farmand» nå henger ham ut etter at all forskning er kommet til at det forholdt seg omtrent motsatt av hva Falkberget dengang skrev.

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

Serien: «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

... eks. Odd Melsom: **På nasjonal uriaspost** kr. 50,-
 ... » Odd Melsom: **NS og fagorganisasjonen** .. kr. 50,-
 ... » Odd Melsom: **Fra kirke- og kulturkampen** kr. 50,-
 ... » Einar Syvertsen: **Også dette bør være sagt** kr. 50,-
 ... » ALLE 4 BIND: kr. 150,-

... » A. I. Bru: **Professor på ville veier** kr. 50,-
 ... » A. I. Bru: **Her er London** kr. 60,-
 ... » Adolf Hoel: **Universitetet under okkupasjonen** kr. 25,-
 ... » Walter Fyrst: **Min sti. NS blir til, o.m.a.** kr. 95,-
 ... » Finn Kjelstrup: **Den norske kapitulasjon** .. kr. 20,-
 ... » Per Lie: **Sannheten om Telavåg-affæren 1942** kr. 15,-
 ... » Sigurd Myting: **Politisk dømt** kr. 35,-
 ... » Kai Normann: **Diktene Laurbærkransen** ... kr. 20,-
 ... » Sundra Sand: **Vidkun Quisling's siste dager** kr. 10,-
 ... » Arne Tellefsen: **Når forsvaret forfaller** kr. 25,-

GAVEBØKER for venner i utlandet:

... eks. Roald Astrup Nielsen:
The «SOLBRIS» escapade (Engelsk) ... kr. 80,-
 ... » **La Fuga del «SOLBRIS»** (Spansk) kr. 80,-
 ... » **H. Franklin Knudsen: I was Quisling's Secretary** kr. 55,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

... eks. Institutet för Offentlig och Internationell Rätt:
Den norska rättsuppörelsen kr. 50,-
 ... » Forbundet: **Gi oss rettsstaten tilbake** kr. 5,-
 ... » Forbundet: **§ 104. Mere lys over rettsoppgjøret** kr. 10,-
 ... » Pastor A. E. Hedem: **Quo vadis Norvegia** .. kr. 30,-
 ... » Ralph Hewins: **Quisling – profet uten ære** . kr. 60,-
 ... » H.r.advokat Albert Wiesener: **ASTRID D.D.D.** kr. 100,-
 ... » Gary Allen: **Ingen tør kalle det en sammensvergelse.** (Hvem trekker i trådene?) kr. 50,-

NYHETER:

... eks. Roald A. Nielsen: **«Solbris Ohoi!»** kr. 100,-
 ... » Torstein Gunnarson: **Sannheten om Kirsten Flagstad** kr. 150,-
 ... » H.r.advokat Albert Wiesener: **Lys over landssvikoppgjøret** kr. 145,-
 ... » Jørgen Sehested: **Broholmøtet** kr. 75,-

FRONTKJEMPERNE:

NYHETER:

... eks. Tore Dyrhaug: **KIMÆRE** kr. 50,-
 ... » Harly Foged: **Danske landsknægte, SS-soldat** kr. 90,-

... eks. Ben Esper: **Tsjerkassy. Ambulansekjører på østfronten** kr. 100,-
 ... » Hans Werner Neulen: **An Deutsher Seite** Fremragende om norske o.a. frivillige på tysk side i Waffen-SS og Wehrmacht kr. 175,-
 ... » R. Schulze-Kossens: **Militärischer Führernachwuchs der Waffen-SS. Die Junkerschulen** kr. 210,-
 ... » Sigurd Senje: **Glemt soldat** kr. 100,-
 ... » **Gebirgsjäger im Bild** kr. 210,-
 ... » **Panzergrenadiere der Panzerdivision**
 ... » **Wiking im Bild** kr. 210,-
 ... » **Europäische Freiwillige im Bild** kr. 210,-

Legg til kr 15,- for forsendelse ved forskuddsbetaling til:
Postgiro 5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248 eller ved **sjekk, i kontanter eller frimerker.** (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. som betales slik:

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted: